SINTEZĂ PENTRU ACȚIUNI DE INFORMARE: STRATEGIA EUROPEANĂ PRIVIND PERSOANELE CU HANDICAP

CONVENŢIA NAŢIUNILOR UNITE PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂŢI

Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități a fost adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007. Convenția obligă părțile să se asigure că persoanele cu dizabilități își pot exercita drepturile pe deplin, în condiții de egalitate cu toți ceilalți cetățeni. În decembrie 2006, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Fără îndoială, Convenția reprezintă cel mai important instrument juridic **obligatoriu** care vizează direct drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități și care afirmă, printre altele:

- faptul că dizabilitatea este un concept în evoluție și că acesta rezultă din interacțiunea dintre persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți;
- importanța problematicii dizabilității ca parte integrantă a strategiilor relevante ale dezvoltării durabile;
- faptul că persoanele cu dizabilități continuă să se confrunte cu bariere în participarea lor ca membri egali ai societății, precum și cu încălcări ale drepturilor omului, peste tot în lume;
- recunoașterea și importanța accesibilității la mediul fizic, social, economic și cultural, la sănătate și educație și la informare și comunicare, pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilități să se bucure pe deplin de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Scopul Convenției este de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă.

În Convenție nu se stipulează noi drepturi pentru persoanele cu dizabilități, ci mai degrabă statuează și clarifică obligațiile deja existente pentru țările membre în domeniul drepturilor omului, inclusiv al dizabilității. Uniunea Europeană a ratificat Convenția în 7 ianuarie 2011, focal point fiind Comisia Europeană, atât în relația cu Statele membre, cât și în relația cu instituțiile UE.

România a semnat Convenția la data de 26 septembrie 2007 și a ratificat-o prin Legea nr. 221/2010. Strategia europeană 2010 - 2020 pentru persoanele cu handicap – aprobată în acea perioada – a fost un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere, si a fost adoptată la 15 noiembrie 2010; a fost o asigurare a implementării efective a Convenției, stabilind planul de lucru și prioritățile pentru anii viitori.

Ce este Strategia europeană privind drepturile persoanelor cu handicap?

Estimările Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) sugerează că 15% din populația mondială trăiește cu o formă de handicap. În UE, aproximativ 24% din populația cu vârsta peste 16 ani prezintă o formă de handicap. Conform estimărilor Eurostat, acest procent echivalează cu 107 milioane de persoane sau unul din patru adulți din UE.

Parlamentul European pledează în mod constant pentru o societate incluzivă, în care drepturile persoanelor cu dizabilități sunt protejate și în care nu există discriminare.

Comisia Europeană a adoptat în 2021 o Strategie privind drepturile persoanelor cu handicap (2021-2030) care preia principalele recomandări ale Parlamentului:

- includerea drepturilor tuturor persoanelor cu dizabilități în toate politicile și domeniile;
- accesul egal pentru persoanele cu dizabilități la asistență medicală, locuri de muncă, transport public și locuințe; măsuri de redresare și atenuare a efectelor crizelor sanitare care afectează disproporționat persoanele cu dizabilități;
- persoanele cu dizabilități, familiile și organizațiile care le apără drepturile să fie incluse în elaborarea și implementarea acestei strategii.

Strategia europeană pentru persoanele cu dizabilități a fost adoptată pentru a pune în aplicare Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Aceasta este un tratat internațional privind drepturile omului cu caracter juridic obligatoriu, care stabilește standarde minime pentru a proteja drepturile persoanelor cu dizabilități. UE și toate statele sale membre au ratificat această convenție și ca atare sunt obligate să pună în aplicare obligațiile care le revin în conformitate cu competențele lor

Strategia pentru perioada 2021-2030 urmează să fie actualizată, întrucât lista inițiativelor publicată în 2021 se referă doar la perioada până în 2025. Parlamentul și-a adoptat prioritățile pentru strategia UE privind drepturile persoanelor cu handicap în noiembrie 2025. Raportul solicită măsuri ambițioase și concrete, precum și instrumente juridice care să fie puse în aplicare până în 2030.

Deputații europeni au propus măsuri finanțate de UE pentru a îmbunătăți accesul persoanelor cu handicap la locuri de muncă, formare și educație. Aceștia solicită Comisiei să propună o definiție comună a „handicapului” la nivelul UE pentru a asigura egalitatea de drepturi.

Parlamentul subliniază situația femeilor și fetelor cu handicap, insistând asupra necesității de a combate discriminarea cu care acestea se confruntă și de a le îmbunătăți accesul la asistență medicală, activități participative și protecție.

Persoanele cu handicap beneficiază adesea de condiții speciale sau de tratament preferențial în țara lor pentru o serie de servicii, de exemplu accesul la transportul public sau privat, asistență personală, accesul la locuri de parcare rezervate sau tarife reduse pentru muzee.

Cu toate acestea, atunci când călătoresc într-o altă țară din UE, este posibil să nu beneficieze de condiții speciale sau de tratament preferențial deoarece cardul sau certificatul de handicap nu sunt recunoscute acolo.

Noile norme, aprobate de Parlamentul European și de Consiliul UE în 2024, instituie un card european de handicap și un card european de parcare valabile în întreaga UE, care vor conferi titularilor acestora, precum și însoțitorilor și animalelor de asistență, acces la majoritatea privilegiilor de care beneficiază titularii de carduri naționale.

Normele se aplică numai pentru ședere de scurtă durată, cu excepția titularilor de carduri de handicap care se mută într-un alt stat membru pentru un program de mobilitate, cum ar fi Erasmus+. Cardurile ar trebui să devină operaționale în 2028.

Măsurile adoptate pentru promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități

Ce face UE pentru a ajuta persoanele cu handicap?

În martie 2021, Comisia Europeană a publicat strategia privind drepturile persoanelor cu handicap pentru perioada 2021-2030. Aceasta urmărește să garanteze că toate persoanele cu handicap:

- își pot exercita pe deplin drepturile omului;
- au șanse egale și acces egal la participarea în societate și în economie.
- pot decide unde, cum și cu cine să locuiască;
- pot circula liber în UE;
- nu mai sunt victime ale discriminării.

Strategia va aduce schimbări pozitive în viața persoanelor cu handicap, de exemplu:

- un card european pentru dizabilitate pentru toate țările UE. Cardul va facilita libera circulație a persoanelor cu handicap, facilitându-le accesul la servicii oriunde s-ar afla în UE;
- crearea unui centru european de resurse (AccessibleEU), care să le permită țărilor europene să colaboreze pentru a face lucrurile mai accesibile pentru persoanele cu handicap

Această strategie reprezintă cadrul UE pentru acțiuni ce vizează crearea unei societăți mai echitabile. Strategia conține acțiuni concrete pentru a garanta că persoanele cu handicap își pot revendica drepturile. Comisia Europeană nu poate realiza singură acest lucru; este nevoie de angajamentul tuturor țărilor și de sprijinul nostru, al tuturor. Este important de menționat că schimbarea va veni doar dacă îi implicăm pe cei direct afectați, adică persoanele cu handicap.

UE și toate țările sale membre au semnat Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Aceasta înseamnă că fiecare țară din UE trebuie să protejeze drepturile persoanelor cu handicap. Strategia europeană pentru drepturile persoanelor cu dizabilități 2021–2030 este foaia de parcurs a Uniunii Europene pentru implementarea reală a egalității și incluziunii. Aceasta se bazează direct pe Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CRPD), reafirmând dreptul persoanelor cu dizabilități de a participa pe deplin la viața socială – la locul de muncă, la școală, în asistența medicală, în politică și în viața publică. Un mesaj cheie al strategiei este că o componentă importantă accesibilității este comunicarea. Persoanele cu dizabilități trebuie să aibă acces egal nu doar la clădiri și instrumente digitale, ci și la informații clare și ușor de înțeles.

Strategia promovează utilizarea unui limbaj clar/simplu ca parte a unei abordări mai ample a accesibilității. De exemplu, una dintre acțiunile sale prioritare este de a asigura că site-urile web publice, formularele și serviciile îndeplinesc standardele de accesibilitate – nu doar în structura lor tehnică, ci și în modul în care prezintă informațiile. Aceasta include evitarea unui limbaj juridic sau birocratic complex care ar putea crea confuzie sau exclude utilizatorii. De asemenea, se solicită crearea AccessibleEU, un centru european de resurse care va colecta și va

partaja expertiză privind accesibilitatea, inclusiv bune practici legate de comunicare. Statele membre sunt încurajate să preia aceste priorități în planurile naționale de acțiune. Aceasta poate implica instruirea personalului administrativ pentru utilizarea limbajului clar, testarea documentelor cu diverse grupuri de utilizatori sau reproiectarea serviciilor pentru a fi mai incluzive. Recunoscând faptul că, limbajul complex poate crea bariere, strategia contribuie la considerarea limbajului clar ca o parte esențială a accesului egal și ca un instrument necesar pentru o participare și o autonomie reală.

Strategia pe zece ani prezintă inițiativele-cheie grupate în jurul a *trei teme principale*:

a) Drepturile existente în UE
b) O viață independentă și autonomie
c) Nediscriminare și egalitate de șanse
d) Accesibilitate

Una din prioritățile Strategiei privind drepturile persoanelor cu dizabilități îl reprezintă *accesibilitatea,* aspect esențial pentru integrării persoanelor cu dizabilități în toate domeniile vieții. Comisia Europeană anunță că a lansat un centru european de resurse „AccessibleEU", pentru a construi o bază de cunoștințe și bune practici privind accesibilitatea în toate sectoarele.

Libera circulație înseamnă că toate persoanele din Uniunea Europeană au dreptul să se mute, să lucreze, să studieze și să locuiască în orice țară a Uniunii Europene. Din păcate, libera circulație este o adevărată provocare pentru persoanele cu dizabilități, de multe ori fiind chiar o misiune imposibilă. Mutarea în altă țară a Uniunii Europene poate fi dificilă pentru ei, deoarece este posibil ca noua țară să nu le recunoască gradul de handicap sau să nu primească sprijinul de care au nevoie pentru a trăi acolo. Până la sfârșitul anului 2028, Comisia Europeană va propune un „card european pentru dizabilitate" valabil în toate țările UE, care va facilita recunoașterea reciprocă a statutului de persoană cu handicap între statele membre, ajutându-i pe cetățenii cu dizabilități să beneficieze de dreptul lor la libera circulație.

Autonomie și viață independentă

Persoanele cu dizabilități au dreptul să trăiască independent și să facă propriile alegeri cu privire la viața lor. De exemplu, au dreptul să decidă unde, cum și cu cine vor să trăiască. Țările din Europa ar trebui să se asigure că toate persoanele cu dizabilități se poate bucura de acest drept. Din păcate, unele persoane cu dizabilități din Europa trăiesc în instituții, departe de comunitate, și este posibil să nu poată face propriile alegeri în viață. La nivelul Uniunii Europene, peste un milion de copii și adulți cu dizabilități sub vârsta de 65 de ani și peste 2 milioane de persoane cu dizabilități peste 65 de ani sunt instituționalizați. Viața independentă presupune accesul la o paletă diversă de servicii accesibile și de calitate, personalizate, bazate pe comunitate și familie, care includ asistență personală, îngrijire medicală și intervenții ale asistenților sociali, facilitând astfel activitățile de zi cu zi și oferind alegeri persoanelor cu dizabilități și familiilor acestora.

Pentru a veni în sprijinul unei vieți independente și al includerii în comunitate, Comisia va elabora orientări și va lansa o inițiativă de îmbunătățire a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități.

Egalitatea de șanse

Strategia urmărește să protejeze persoanele cu handicap de orice formă de discriminare și violență. Persoanele cu dizabilități ar trebui să aibă aceleași șanse în viață ca toți ceilalți. Mulți copii și tineri cu dizabilități sunt înscriși în școli speciale, care nu oferă întotdeauna o punte eficientă către sistemul de învățământ obișnuit, formarea continuă sau integrarea pe piața muncii. Comisia Europeană își propune să asigurare egalitatea de șanse în toate privințele: acces la educație incluzivă și încadrare pe piața muncii, acces la asistență medicală de calitate, protecție juridică și legală, precum și acces la cultură, sport și turism.

Integrarea pe piața muncii

Strategia privind drepturile persoanelor cu dizabilități include lansarea până în 2022 a unui pachet pentru îmbunătățirea rezultatelor pe piața muncii, prin măsuri de consolidare a competențelor de angajare și a serviciilor de integrare socio-profesională, combaterea stereotipurilor, asigurarea sănătății și siguranței la locul de muncă, scheme de reabilitare profesională în caz de boli cronice sau accidente, explorarea locurilor de muncă protejate în cadrul unităților protejate autorizate, și tranziția către locuri de muncă adaptate pe piața liberă a muncii.

De ce are Uniunea Europeană nevoie de o nouă strategie privind drepturile persoanelor cu handicap?

În ciuda tuturor eforturilor, persoanele cu dizabilități se confruntă în continuare cu un risc mai mare de sărăcie și de excluziune socială decât persoanele fără dizabilități. Accesul la asistență medicală, educație și formare pe tot parcursul vieții, încadrarea în muncă și activități recreative rămâne unul anevoios, participarea la viața politică este limitată, iar persoanele cu dizabilități continuă să fie discriminate. În plus, pandemia de COVID-19 a exacerbat inegalitățile existente, le-a pus clar in evidență.

Ce măsuri propune noua strategie privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2030?

Comisia Europeană s-a angajat pe o serie de inițiative ambițioase, dar realizabile, pentru a facilita punerea în aplicare a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități la nivel UE și național, inclusiv în domeniul prestării de servicii.
Printre aceste inițiative se numără:

a) Construirea unui cadru european pentru **servicii sociale de excelență** pentru persoanele cu dizabilități, pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii și a spori atractivitatea locurilor de muncă în acest domeniu ;
b) Emiterea unor orientări care recomandă statelor membre o serie de îmbunătățiri privind *viața independentă și incluziunea în comunitate* ;
c) Un pachet pentru îmbunătățirea rezultatelor pe piața muncii pentru persoanele cu dizabilități , un plan de acțiune privind economia socială, precum și sprijinirea statelor membre la stabilirea obiectivelor privind rata ocupării forței de muncă și consolidarea capacităților serviciilor de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu dizabilități;

d) Consolidarea rezultatelor Planului de cooperare sectorială în domeniul competențelor; inclusiv prin intermediul proiectului B-WISE co-coordonat de EASPD și ENSIE, care va crea o strategie europeană pentru competențe în integrarea profesională a întreprinderilor sociale;
e) Crearea de sinergii cu viitoarea garanție europeană pentru copii și un set de instrumente pentru includerea în educația și îngrijirea copiilor mici, cu un capitol specific despre copiii cu dizabilități.
f) Sprijinirea statelor membre pentru a aborda tema competențelor personalului de educație și de formare, pentru a gestiona diversitatea în școli și pentru a dezvolta educația incluzivă;
g) Direcționarea bugetului UE și a fondului de redresare către implementarea strategiei, în special în domeniul dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități;
h) și multe alte activități legate de asistență medicală, digitalizare, asistență și suport pentru luarea de decizii, protecție juridică, drepturi de vot, acces la cultură și sport, măsuri pentru îmbătrânirea activă a persoanelor cu dizabilități, mobilitate intra-UE, cooperare, acțiuni umanitare și multe altele.

Strategia stabilește o agendă clară pentru anii următori, inclusiv monitorizare clară, indicatori și culegere de date. Cooperarea strânsă cu țările membre este esențială pentru aplicarea strategiei și integrarea ei în politicile interne și externe.

Comisia va înființa Platforma pentru persoanele cu dizabilități, care va reuni autoritățile naționale responsabile cu punerea în aplicare a convenției și organizațiile persoanelor cu dizabilități, pentru a sprijini punerea în aplicare a strategiei și pentru a consolida cooperarea și schimbul de informații privind punerea în aplicare a convenției. Platforma va avea o prezență online extinsă și va asigura continuitatea activităților pe durata întregului an. Persoanele cu dizabilități vor fi implicate în dialog și în procesul de punere în aplicare a Strategiei privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Realizarea inițiativelor prevăzute în această strategie va contribui la reducerea discriminării și a inegalităților până în 2030, precum și la sprijinirea persoanelor cu dizabilități pentru a se bucura pe deplin de drepturile omului, libertățile fundamentale și drepturile europene pe o bază egală cu ceilalți, cu scopul de a le maximiza independența, participarea la societate și condițiile decente de viață. Abilitarea persoanelor cu dizabilități să participe pe deplin și să contribuie la tranziția către o economie și societate incluzive, ecologice și digitale, va reafirma valorile UE și va consolida drepturile persoanelor cu

Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap (2021-2030) contribuie la construirea Uniunii egalității, alături de *Strategia 2020-2025 pentru egalitatea* LGBTIQ, *Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului* pentru perioada 2020-2025, *Strategia europeană 2020-2025 privind egalitatea de gen* și *Cadrul strategic al UE privind persoanele de etnie romă*.

Surse de documentare

https://www.europarl.europa.eu/topics/ro/article/20200604STO80506/strategia-ue-pentru-persoanele-cu-dizabilitati-pe-perioada-2021-2030#msurile-adoptate-pentru-promovarea-drepturilor-persoanelor-cu-dizabiliti-6
https://epsr-flashcards.eurohealthnet.eu/ro/principle-17/
https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/ro/

Acest material a fost realizat in cadrul proiectului
Titlul proiectului: SERVICII EDUCAȚIONALE DE CALITATE DEZVOLTATE PRIN ÎNVĂȚARE LA LOCUL DE MUNCĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC INCLUSIV DUAL DIN DOMENIILE MEDIA, AUTOMATIZĂRI, ELECTRIC - CAL_TECH, cod proiect *PEO/76/ P8/4.5*//311849, Contract de finanțare: MIPE G2024/63952/7.10.2024,
Numele Beneficiarului: Liceul Tehnologic ”Paul Dimo” - Galați